

Stollberg

1. Pappi s. Joh. Theses de Scriptura
Lacra Argent. 1543.
2. Gerlach s. Steph. diff. de vera Eccle-
sia Tubingae 1543.
3. Diff. de Traditionibus in
Ecclesia Tubingae 1543.
4. Pappi s. Joh. Theses de Ecclesia
Argent. 1544.
5. Fabri s. Joh. Theses de peccato
originali Argent. 1545.
6. Marbachij s. phil. Theses de
iustificatione hominis
Argent. 1547.
7. Diff. de Baptismo
Argent. 1601.

4
54

T H E S E S
D E E C C L E S I A,

Quas σὺν Θεῷ

P R Æ S I D E

IOHANNE PAPPO, DOCTORE
Theologo, xix & xx. Septembr. de-
fendere conabitur

M. IOHANNES CASPARVS PAPPVS
Lindauensis, earum Author.

Argentorati, Excudebat Antonius Bertramus.
cl. l. xciv.

NOBILISSIMIS VIRIS,
D. SEBASTIANO ZORNIO IN BLOPS
HEIM, Reipublicæ Argentoratensis
Quindecimuiro;

Et

D. ADAMO ZORNIO IN BLOPSHEIM;

Patronis suis honorandis, testificandæ suæ erga
iplos obseruantia gratia, hæc Theses
dedicat

M. IOHANNES CASPARVS PAPPVS
Lindauensis.

Theses

DE ECCLESIA.

I.

ECCLESIAE vocabulum, profanis etiam scriptoribus familiare, Nomen quemuis cœtum seu populi congregationem significat. In sacris vero literis, inter alias potestates, speciatim denotat cœtum, ad exercendos cultus sacros, conuocatum.

2. Et in hac significatione non vno modo accipitur. Aliàs enim designat cœtum impiorum, & Ecclesiam malignantium. Psalm. 26, 5. quæ licet crassissimos errores defendat, sub speciosissimo tamē Ecclesiæ titulo eos obtegit, & veritatis fuco illinit. Nonnunquam verò, & maximè proprie pro Dei populo, seu Ecclesia Christi sumitur.

3. Atque sic consideratur vel qualis est in alterius vitæ regno, contra omnes suos hostes triumphans, suauissima Dei contemplatione, æternæq; felicitatis gaudijs perfruens. De qua alibi. Vel consideratur qualis in hoc mundo est, militans adhuc sub vexillo crucis, & aduersus diabolum, peccatum & mundum pugnans. De qua in hac Disputatione methodicam tractationem instituere, *ὀφείλω*, animus est.

4. Definiri autem generaliter hūc in modum potest. Ecclesia est congregatio hominum, qui voce Euangelij vocati, verbum Dei audiunt, & Sacramentis à Christo institutis vtuntur. Definitio.

5. Et consideratur vel ex Electione; vel ex Vocatione: ita tamen vt altera alteri non contrariè opposita, sed subalterna sit, & Ecclesia Electorum, sub Vocatorum Ecclesia contineatur.

6. Ecclesia ex electione estimata, est cœtus inuisibilis eorum, qui vera fide, verbo innixa, Christum apprehendūt, & fidei suæ finem, vitam scilicet æternam consequuntur.

7. Dicitur Inuisibilis, non quòd illius cœtus homines, ratione personæ suæ, sub aspectum non veniant, aut quòd à visibili ministerio, & diuini cultus exercitio segregati sint; sed propter proprietates & notas inuisibiles & in corde latentes, quibus illi, soli Deo, & filio eius Iesu Christo cogniti sunt.

8. Ex vocatione considerata Ecclesia, est cōgregatio visibilis eorum, qui amplectuntur verbum Dei, & vtuntur Sacramentis verbo diuinitus annexis; quibus multi hypocritae, impij, & non renati admixti sunt, in doctrina tamen professione, & externo sacrorum vsu consentientes.

9. Appellatur Visibilis, propter notas visibiles & in oculos incurretes: externam videlicet praedicationem verbi, & aspectabilem Sacramentorum vsum.

Diuisio.

10. Haec in integram & corruptam diuiditur. Integra est, quae habet puram & sinceram verbi praedicationem, & legitimam Sacramentorum administrationem. Corrupta contra.

11. In vtraque tamen, tam integra, quam corrupta, semen quoddam Electorum est, soli Deo, qui corda renesq; hominum scrutatur, cognitum. Firmum enim fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Noui Dominus qui sunt sui. 2. Tim. 2, 19.

12. Proinde ea etiam laudum praeconia, quae hinc inde in Prophetarum & Apostolorum scriptis, impio interdum coetui ascribuntur, ad solos Electos, in illa congregatione latentes, referenda sunt.

Causa efficiens.

13. ECCLESIAE author Deus est, qui ex vniuerso hominum genere coetum aliquem eligit, quem veritatis caelestis agnitione illustrat, & in vera fide permanentem aeterna donat beatitudine.

14. Testantur hoc, praeter alia Scripturae testimonia, ea cum primis, quae Deum habere vineam, generosis vitibus consitam, elegantisane similitudine confirmant. Esa 5, 2. Ierem. 2, 21. Matth. 21, 33. Marc. 12, 1. Luc. 20, 9.

15. Quaeq; Deum messis esse Dominum asserunt. Matth. 9, 38. Luc. 10, 2. & probant Christum adificare Ecclesiam, Matth. 16, 18. atque suos congregare, quemadmodum gallina pullos sub alas, Matth. 23, 37.

16. Hunc autem coetum, quem Deus colligit, perpetuo etiam tuetur ac conseruat, non solum contra insultus, furores ac tyrannidem diaboli & hostium Ecclesiae; sed etiam in medijs inualescentium errorum tenebris: ita vt semper sint electi aliqui, qui aut non inuoluantur erroribus, salutis fundamentum concutientibus; aut certe ad finem vsque in ijs non perseuerent, sed apprehenso angulari lapide Iesu Christo, aeternae felicitatis tandem fiant participes.

17. Firma enim & immota manet Christi Seruatoris promissio, quod ne qui-

ne quidē inferorū portæ præualitura sint aduersus Ecclesiā. Matth. 16.
18. Quæ promissio præstat, vt nullo vnquam tempore vera deficiat Ec-
clesia: sed à Deo custodiatur semen sanctum electorum, sanctæq; reli-
quæ, etiam tūm, quando impia idololatrarum colluies publicum mini-
sterium inuolat.

19. Cuius rei illustre exemplum Ecclesia Israelitica suppeditat, san-
ctissimi propheta Eliæ temporibus.

20. Etenim cum idolomania Baalitica totam ferè Israelis Ecclesiam
occupasset, adeo vt qui detestandum idolum Baal adorare detrectassent,
nesariè trucidarentur, & crudelissimè è viuis tollerentur: in medijs ta-
men hisce tempestatibus, Deus sibi septem millia Electorum cōseruauit,
qui non flexerunt genua ante Baal. 1. Reg. 19, 18. Rom. 11, 4.

21. Quemadmodum verò in Ecclesia Israelitica Electos suos custodi-
uit Deus, ne impuro Baalis cultu polluerentur, nèue cum promiscua ido-
lolarum turba in æternum exitium precipites agerentur: ita existi-
mandum & firmo assensu credendum est, eundem Deum superioribus
quoque temporibus, (cū sub Romani Antichristi iugo & dominatu
omnis generis errores, diluuij instar, Ecclesiam obruerent) Electos suos
conseruasse, vt in errores istos non consenserint: aut se quoque ob vehe-
mentem errorum inundationem in Antichristiana impietatis gurgi-
tem absorpti sunt, in eo tamen non perierint, sed Christum salutis an-
choram apprehendentes, tandem emerferint, & ad æternæ vitæ portum
appulerint.

22. Nam Christus Seruator hæc Electorum sub Papatu conseruatio-
nem, iam olim perspicua promissione sponndit. Matth. 24, 24.

23. Eamq; Euangelista & Apostolus Iohannes confirmauit, dum scri-
psit: Vidisse se exercitum electorum centum quadraginta quatuor mil-
lium, qui non sunt coinquinati cum mulieribus, quiq; habuerint nomen
patris cœlestis scriptum in frontibus. Apocal. 14, 1.

24. Quæ perspicua & dilucida sacræ Scripturæ testimonia potiora no-
bis esse debent, quàm nonnullorum Antichristiana Synagoga patrono-
rum RATIOCINATIONES: misera sanè ratiocinationes, quibus
concludunt: Si Pontificij vera nō sint Ecclesia, consequi quòd ante D. Lu-
theri tempora, nulla in orbe terrarum vera fuerit Ecclesia.

25. Consequentia enim rationem negat Christus, negat Iohannes,

quæ evidentissimè ostendant, Deum in densissimis tenebris, ante finem mundi sub Antichristo exorituris, Electorum suorum curam habiturum, eos conseruaturum, & Spiritu suo gubernaturum esse, ne finaliter errent, à vera fide deficiant, & cœlesti hereditate excidant.

26. Quapropter his S. literarum testimonijs, omni exceptione maioribus, nixi, dicimus, & iterum atque iterum dicimus, repetimus & ingeminamus: Etsi Romani Pontificis factio, & impia clericorum turba superioribus temporibus vera non fuerit Ecclesia; tamen sub regno Pontificio, veram Christi mansisse Ecclesiam, viuamq; huius membra, fideles & Electos.

27. Quorum aliqui sub pueritiæ annis, ex hac vita, ad Triumphantem alterius seculi Ecclesiam euocati sunt: antequam peruersa Pontificiorum dogmata imbiberunt, & calculo suo approbarunt.

28. Nonnulli multiplicibus erroribus, manifestis abusibus & varijs superstitionibus Synagoga Pontificiæ pleno ore reclamauerunt, & alacri conatu resisterunt: qui tamen tyrannide Antichristi, & eius satellitum immanitate repressi, diris supplicijs affecti, alijsq; modis è medio sublati sunt, vt hodiè illorum nomen & memoria, maxima ex parte sit abolita.

29. Quidam ex purioris doctrinæ reliquijs, quæ in Romana Ecclesia supererant, viam salutis et iustificationis modum didicerunt: Spiritus sancti gratia Christum Seruatorem propius agnouerunt: in eoq; spe firma & filiali prorsus fiducia acquieuerunt: atque ita placidissimè ex hac vita discesserunt.

30. Nonnulli denique tametsi de Pontificijs erroribus aliquos contraxerunt: abusus & superstitiones Romanæ Babylonis ad tempus approbarunt: atque Papæ placita, velut summi Dei oracula receperunt & cominùs adorarunt: tamen in extremo mortis agone constituti, & de horrenda ira Dei aduersus peccata grauissimè tentati (cum ex Pontificia religione, consolationem firmam habere se non posse animaduertent) stipulas errorum conceptas abiecerunt, easq; in illo tentationis igni exuri ac conflagrari passi sunt: se, apprehenso Christo, saluis manentibus.

31. Quam ad rem non parùm ponderis momentiq; conculit, quod moribundi ex Hortulo animæ omnem suam spem in solum meritum, passionem & mortem IESV CHRISTI collocare, eiq; firma fiducia inni-

ti iust

niti iussi sunt. Quod audientes Electi, indeq; Christi Seruatoris sacro-
sanctum meritum perpendentes, & ad animum reuocantes, sine dubio
solida in eo fide acquieuerunt, atque ita saluati sunt.

32. Ex quibus manifestum est, Deum qui ab initio mundi semper sibi
collegit Ecclesiam, eandem quoque conseruasse ac custodiuisse perpetuo:
in medijs etiam omnis generis errorum tenebris, ac abominandarum su-
perstitionum caligine.

33. Porro hominum ex quibus Deus colligit Ecclesiam, collectamq; *Causa ma-
terialis.*
conseruat, alia in Veteri, alia in Nouo Testamento est ratio.

34. Nam ad Veteris Testamenti Ecclesiam eos tantum vocabat De-
us, qui ex posteritate Abrahae genus & originem ducebant: secundum
foederis promissimam ipsi Abrahamo factam: Ero Deus tuus, & seminis
tui post te. Gen. 17, 7.

35. Hos enim tantummodo cognoscebat Deus ex omnibus terra co-
gnationibus, Amos 3, 2. ijsq; annunciabat verbum suum, statuta &
iudicia sua, nec faciebat taliter omni nationi, Psalm. 147, 19. & 20.

36. Quamobrem etiam testatur Paulus Israelitarum fuisse & ado-
ptionem, & testamenta, & legislationem, & cultum & promissiones.
Rom. 9, 4.

37. Reliqui vero populi, quocumque insigniebantur nomine, ad Eccle-
siam Dei non pertinebant: sed vt Apostolus loquitur, alienati erant ab
Israelis Republica, & hospites testamentorum promissionis, spem non ha-
bentes, & sine Deo in hoc mundo. Ephes. 2, 12.

38. Hincq; paucissimi excipiebantur profelyti, qui patriam superstitione
relictam, Iudaicam religionem amplectebantur, seq; cum populo Dei, &
vera Ecclesia coniungebant.

39. At vero in Nouo Testamento Deus personam non respicit, sed in
quauis gente qui timet ipsum & operatur iustitiam acceptus est ei: se-
cundum illud D. Petri testimonium, Actor. 10, 34. & 35.

40. Quocirca non amplius ex solis Iudaeis congregat Ecclesiam, sed ad
eius communionem & societatem gentes quoque vocat: ita vt nunc Ec-
clesia ex Iudaeis pariter ac gentibus constet.

41. Christus enim qui est pax nostra ex vtrisque fecit vnum, & inter-
stitium materiae diruit, simultatem per carnem suam, & legem man-
datorum in decretis sitam abrogans, vt duos conderet in semetipso in

vnum nouum hominem faciens pacem, & reconciliaret ambos in vno corpore Deo per crucem, perempta inimicitia per eam. Ephes. 2, 14. & seqq.

42. Hinc inquit, se alias habere oues non ex ouili hoc, quas oporteat quoque adducere, vt vocem suam audiant, & fiat vnum ouile & vnus pastor. Ioh. 10, 16.

43. Quicumque igitur homines, Ecclesie Christi in Nouo Testamento aggregare sese voluerint, ijs ianua panditur, siue iam ex Iudeis prognati sint, siue ab Ethnicis genus suum deriuent: idq; per Baptismum.

44. Baptismus enim initiationis Sacramentum est, quo inaugurati homines, liberam consequuntur potestatem ingrediendi in Ecclesiam.

45. Est & pars diuinae vocationis, qua Deus ad Ecclesie suae consortium homines inuitat: cui vocationi qui obtemperant, & Baptismum percipiunt, i pro ciuibus Ecclesie iure optimo venditare sese possunt.

46. Quemadmodum verò non omnes qui baptizati sunt beneficijs in Baptismi scedere promissis gaudent: sed multò maxima pars propter incredulitatem, & omnis generis peccata ijs excidit: ita non omnes qui sunt in Ecclesia, vera & viua eius membra sunt.

47. Nam mali sunt mixti bonis: reprobis commercium habent cum fidelibus: Christianis hypocritae coniuncti sunt.

48. Ostendunt hoc Christi Seruatoris parabola, in quibus Ecclesiam Agro assimilat, in quo tritico bono immixta sunt zizania ab inimico cõsita, quae vnà cum tritico in vno eodemq; agro nascentia, damnum haud exiguum illi inferunt. Matth. 13, 24 & seqq.

49. Et cum Sagena eam comparat, in qua omnis generis pisces cõgregantur, & ad littus trahuntur, donec in consummatione saeculi pisces boni in vasa colligantur, mali verò foràs eijciantur. Matth. 13, 47.

50. Declarat idem Iohannis Baptistae similitudo, qua Ecclesiam Area confert, in qua non solum est triticum, sed eidem adiuncta palea, eousq; dum area Dominus in manus sumat ventilabrum, & aream suam purget: triticum quidem in horrea colligens, paleas verò igne comburens. Matth. 3, 12.

51. Astipulatur quoque hisce Paulus Apostolus, cum in Epistola ad Timotheum scribit, in magna domo nò solum vasa aurea & argentea esse, sed etiam lignea & fictilia: & quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam. 2. Tim. 2, 20.

52. Exem-

52. Exempla denique sacrae Scripturae plurima conuincunt, Ecclesiam nullo unquam tempore tam fuisse puram, sanctam & immaculatam, ut ab omni impiorum consortio prorsus fuerit immunis & libera.

53. Ut enim nihil nunc dicam de Ecclesia in amplitudine sua considerata, & magnam hominum multitudinem complexa, sed de ea tantum qua domestica fuit, vnius atque alterius Patriarchae familiam contenta: an non Cainus Ecclesiam omnium primam, quam vix quatuor representabant homines, horrendo suo fratricidio contaminauit et polluit?

54. An non in Ecclesia octo animarum post diluuium impius Cham fuit, in quo eaturpe ac probrosum commisit facinus? ob quod à parente maledictus, & ad sempiterna seruitia, posteritati fratrum praestanda, damnatus est.

55. Quam quæso tristia scandala in domestica Patriarchae Iacobi Ecclesia exorta sunt? Filij Iacobi omnes, flagitiosi fiunt fratricida in Iosepho innocente: Ruben lectum patris polluit: Dina virginitatis florem amittit: Iudas denique cum nuru sua Thamar incestam habet consuetudinem.

56. Ex quibus euidentis est, Ecclesiam in his terris agentem non ex pijs tantum constare hominibus: sed coetui sanctorum hypocritas quoque, infideles, omnisque ad eam pietatis expertes, immixtos esse.

57. Quin et Heretici sunt in visibili Ecclesia, in eaque dogmata sua falsa seminant: disseminatamque postea mordicè tuentur ac defendunt.

58. Id quod partim ex antè citatis, partim ex sequentibus testimonijs & exemplis manifestum est.

59. Nam ad Corinthios suos expressè scribit Apostolus, Oportere esse hereses inter ipsos, ut qui recti sunt, probati fiant. 1. Cor. 11, 19.

60. Et cultores simulachrorum, alijsque sceleribus coinquatos, professione tamen adhuc Christianos, dicit esse INTVS, id est, in Ecclesia visibili: cum Ethnicos ab eius communione prorsus excludat, et FORIS esse scribat. 1 Cor. 5, 11 & 12.

61. Hinc Deus in Veteri etiam Testamento populum Israeliticum, quamuis idololatricum & fictitijs cultibus deditum, dignatur nomine Ecclesiae, & per Prophetas SVVM populum appellat: propter Circumcisionem videlicet, per quam in Ecclesia consortium recepti fuerant. Esa. 1, 4. & 3, 12. & 5, 13. Ierem. 2, 11 & 12. & alibi.

B

Causa
formalis.

62. Quamobrem potuerunt superioribus quoque temporibus, Antichristi satellites suum, in Ecclesia visibili, impietatis peragere negotium, ut tamen vera Ecclesie membra non fuerint: Vanumque est totum illud Pontificiorum commentum, quo fingunt, Hæreticos esse ab Ecclesia visibili excisos nullumque in ea habere commercium.
63. Etsi enim Hæretici non sint de Ecclesia, sunt tamen in Ecclesia: quemadmodum simili loquendi modo Christus de Electis suis asserit, esse illos in mundo, non autem de mundo. Ioh. 17, 11 & 14.
64. CAETERVM forma Ecclesie seu Nota essentialis, qua electa Christi sponsa dignoscitur, Verbum Dei est, in Prophetarum et Apostolorum scriptis traditum: cui, tanquam sigilla, Sacramenta sunt addita: Baptismus videlicet & Cœna Domini.
65. Ita enim Christus de Verbo inquit: Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me, & ego vitam aternam do eis: nec peribunt in aternū, neque rapiet eas quisquā ex manu mea. Ioh. 10, 27. Et iterum: qui ex Deo est, verbum Dei audit. Ioh. 8, 47.
66. Similiter D. Paulus cum ciues & domesticos Dei, hoc est viua Ecclesie membra, describit, ait: iam non estis hospites & incolæ, sed conciuies Sanctorum, & domestici Dei, superstructi super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ipso summo angulari lapide Iesu Christo. Ephes. 2, 19 & 20.
67. De Sacramentis verò testantur idem, Christus & Paulus. De Baptismo quidem inquit Christus ad discipulos, cum ipsos in vniuersum ablegaret mundum: Euntes docete omnes gentes, baptisate eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Matth. 28, 19. Marc. 16, 15. Et Paulus: Quotquot in Christū baptisati estis, Christum induistis. Gal. 3, 27. De S. Eucharistia verò præceptum Christi est ad electam suam Ecclesiam: Hoc facite in mei commemorationem. Luc. 22, 19. Et Paulus: Quoties panem hunc manducaueritis, & de calice hoc biberitis, mortem Domini annunciabitis, donec veniat. 1. Cor. 11, 26.
68. Quanquam enim alij quoque fines sint Baptismi & Cœnæ Domini: (Nam illo à peccatorum sordibus abluimur: hac verò fidem nostrā languidam alimus, confirmamus ac obfirmamus) tamen præter hos vsus, propterea etiam Sacramenta Christus instituit, ut ijs, tanquam Symbolis, cœtum suum ab infidelium colluue segregaret.

69. Quem-

69. Quemadmodum Deus in Veteri etiam Testamento populum suum, præter verbum reuelatum, certis quibusdam tesseris à reliqua prophana multitudo distinxerat.
70. Nam in ipso statim Ecclesie exordio, inter impiam Caini posteritatem, & veram Ecclesiam, promissionem de benedicto semine fide amplexam, illustre discrimen statuerat: mandando non tantum immolationem pecudum, verum etiam piorum sacrificia, igne cœlitus demisso, accendendo & conflagrando.
71. Deinde post diluuium singulari quoque sigillo hereditatem ac peculiū suum notauerat, Circumcisione videlicet, quā Abrahamo eiusq; posteritati tanta seueritate iniūxerat, vt eos ex populo suo excindi voluerit qui eam neglexissent. Gen. 17.
72. Per Moysen denique celebrationem Phase, ac totum Sacerdotium Leuiticum instituerat, varijsq; ceremonijs populum suū à cæteris gentibus discreuerat.
73. Quamobrem Christus in Nouo etiam Testamento nō solum Verbo, sed etiam Sacramentis populum suum à malignantium Ecclesia sequestrare voluit.
74. Vnde colligitur ex eodem Verbo Dei & Sacramentis, vtpote quæ Ecclesie forma sunt, & à quibus Ecclesia suum nomen & definitionem habet, de ipsa quoque Ecclesia, quæ vera, quæ contrā falsa sit, rectum legitimūq; fieri debere iudicium.
75. Quod contra Pontificios nostros obseruandum est, qui in probanda suæ Ecclesie structura, iudicium Scripturæ Prophetice & Apostolicæ subterfugiunt, & disputationis ordine inuerso docent: De Ecclesia non ex Scriptura, sed ex ipsa Ecclesia iudicandum esse, eamq; pro vera Christi Ecclesia habendam, quam Ecclesia, ROMANA scilicet, talem esse pronunciet, & prætoris potestate dicitur.
76. Qua in re haud stultè sapiunt boni homines. Nam quia norunt perspectumq; habent, se Ecclesie suæ formam ex Scriptura contestatam reddere non posse: sed damnari in ea, & ad orcum relegari multiplices suos abusus, errores ac superstitiones idololatrias, ad lepidum hoc νεω-
 φύτρον confugiunt: De Ecclesia ex Ecclesia sumendum esse iudicium: in eoq; tuto se latitare posse confidunt.
77. At Scriptura sacra ex latibulo hoc, in clarissimam lucem ipsos

producit, et siquidem Ecclesie sue statum probare sat agant, ex indubitatis symbolis electae Christi Ecclesie, Verbo Dei scilicet & Sacramentis, facere hoc iubet.

78. Nam per Esaiam ad Legem et ad Testimoniū ipsos remittit: iuxta quod si non dixerint, non fore illis matutinam lucem asserit. Esaiæ 8, 20. per Lucam ad Moysen & Prophetas ablegat. Luc. 16, 29. per ipsum Christum ad scrutandas Scripturas amandat. Ioh. 5, 39.

79. Adhuc pronūciat, Verbū Dei esse semē ex quo nascatur, 1 Pet. 1, 29. 1 Cor. 4, 15. fundamentū cui superstruatur, Ephes. 2, 20. lac quo nutriatur, 1 Cor. 3, 2. cibum solidum quo corroboretur, Hebr. 5, 14. regulam denique ad quam conformetur Ecclesia. Psal. 119, 5. Galat. 6, 15.

80. Hæc cum ita sint, & Ecclesia ex Scripturæ Canone iudicari debeat, illā veram esse Ecclesiam patet, quæ Notis, in hac Scriptura monstratis, insignis est.

81. Quare quaecunque Ecclesia verbum Dei purum & incorruptum retinet, atq; Sacramenta secundum institutionem Christi legitime administrat, illa est sponsa Christi gloriosa, sancta & irreprehensibilis, non habens rugam aut maculam. Ephes. 5, 27.

82. Quia verò Notæ hæ non semper in eodem statu sunt, sed interdum plus, interdum minus lucis habent, sit ut vera etiam Ecclesia, pro diuersitate hac, interdum magis, interdum minus floreat.

83. Non enim Ecclesie omnibus temporibus eadem est claritas, & vnus idemq; splendor: sed quemadmodum Luna iam plena est, iam corniculata: interdum magis, interdum minus splendet: ita etiam Ecclesia & incrementum & decrementum suum habet, & coruscantibus proprijs suis notis, ipsa quoq; coruscat: quæ verò propter peccata hominū, per traditiones aliasq; corruptelas obtenebratis, obscura quoque redditur, ad eam ut quandoq; vix, ac ne vix quidem appareat.

84. Quo in statu nihilominus retinet nomen Ecclesie, & est Ecclesia: quamdiu scilicet aliquod Verbum, & aliquid de Sacramentis habet: licet pura, integra & incorrupta Ecclesia non sit.

85. Ineptiunt ergo Pontificij, quando concludunt: si non pari splendore semper luxerit Ecclesia, consequi quod etiam non semper fuerit.

86. Sicut enim Luna est, & manet Luna, quamuis interdum corniculata sit, & exiguos admodum splendoris radios de se emitat: ita Ecclesia quoq;

quoque esse potest, etiam si non eadem semper claritate oculos aspectumque hominum feriat: siquidem exterior forma sublata, non tollit naturam Ecclesie.

87. Quod verò Ecclesie etiam vera non semper idem status, eademque conditio sit, sed saepenumero valde dissimilis, id partim sacrarum literarum testimonijs confirmari, partim verò ex perpetua omnium temporum, imprimis Noui Testamenti historia, planum reddi potest.

88. Nam in sacris literis Ecclesia quandoque sub forma Filie regis introducitur, quae circumdata vestitu deaurato, & circumamicta varietatibus regi suo astat, Psal. 45: interdum spectanda proponitur sub forma Mulieris in tristi solitudine degentis, et ab indignatione Draconis in desertum profugientis, ibique delitescens. Apocal. 12, 6 & 14.

89. Interdum confertur cum Vite frugifera, in loco irriguo plantata, cuius palmites in tantam excrescant magnitudinem, ut ex ijs sceptraregia fieri possint. Ezech. 19, 10 & 11. Mox Vineae comparatur, apris & feris syluestribus in direptionem data. Esai. 5, 5. Ps. 80, 14.

90. Modo assimilatur Arbori ramos suos longissime explicanti: modo Arbori exarescenti, folia ac ramos amittenti, truncum tamen retinenti. Esai. 6, 13.

91. Iam verò si Ecclesie omnium temporum, in primis verò Noui Testamenti cursum intueri, & penitus introspicere voluerimus, quatuor diuersissimas eius facies reperiemus, quarum semper vna clarior & lucidior fuit altera.

92. Earum prima & clarissima tempore Apostolorum fuit, qui partim à Christo edocti, partim in die Pentecostes à Spiritu Sancto veritatis cognitione illustrati, Euangelij doctrinam puram atque incorruptam in vniuerso mundo annunciarunt, Colos. 1, 23. docētes omnes gentes, & baptisantes eos, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Matth. 28, 19. Marc. 16, 15.

93. De huius Ecclesie claritate Esaias vaticinatus est, cap. 2, 2. cum inquit: Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Iehouae in vertice montium, & alleuabit se praecollibus, confluentque ad eum omnes gentes. Et cap. 60. pluribus verbis eius splendorem describit.

94. Quanquam verò Satan huius etiam Ecclesie puritatem contaminare ausus sit, per falsos doctores et pseudapostolos, qui ut ex 2. Thes. 2, 3. colligitur, Ecclesias ab Apostolis plantatas, fictitijs Epistolis seducere co-

nati sunt: tamen molitiones istæ Satana fortissimè repressæ sunt per Apostolos, qui in specula Ecclesiæ quàm diligentissimè excubarunt, modisq; omnibus præcauerunt, ne error aliquis præoccuparet Ecclesiam.

95. Extinctis verò his Ecclesiæ luminibus Apostolis, ipsa quoq; Ecclesiæ primitiua facies paulatim obumbrari cœpit, primamq; faciem clarissimam altera obscurior subsecuta est.

96. Patrum enim tempore, tametsi vera adhuc & Apostolica sonaret doctrina, humanis tamen Traditionibus ea aspersa & coinquinata est: qua quidem bona intentione in initio excogitata, post verò magis magisq; cumulata, in tristes tandem abusus deuenerunt, aded vt ipsi Patres in ijs ingemuerint.

97. Namque D. Augustinus quodam in loco scribit: Se multa huiusmodi per nonnullarum vel sanctarum, vel turbulentarum personarum scandala deuitanda, liberius improbare non audere: sed hoc nimis dolere, quòd multa quæ in diuinis libris saluberrimè præcepta sunt, minus curentur, & tam multis præsumptionibus plena sint omnia. Epist. 119.

98. Tertia Ecclesiæ facies, & quidem miserrima ac tristissima, superioribus fuit temporibus, sub pleno Romani Antichristi dominatu, sub quo omnis generis errores ac superstitiones Ecclesiam inundarunt, & ceu diluuium quoddam oppresserunt.

99. Etenim cum antea Satan fundamenta saltem mysterij iniquitatis iecisset, illud nunc omnibus numeris absoluit: errores leuiter prius sparsos, magna accessione locupletauit & cumulauit: Ecclesiæq; faciem tanta obduxit caligine, vt raros admodum & propè nullos splendoris radios de se sparserit.

100. Hanc verò tristem Ecclesiæ faciem clarissimè prædixerunt Christus & Apostoli, aded vt nisi tam perspicua de ea extarent vaticinia, dubitare meritò quis posset, Vtrum etiam possibile fuerit, Ecclesiam superiorum temporum in tam profundam errorum voraginem demergi, & tantisq; inuolui tenebris, potuisse.

101. Christus quippe Seruator de illa vaticinās ait: Surrecturos pseudopphetas & pseudochristos multos, qui daturi sint signa & prodigia magna, ita vt in errorem inducantur (si fieri posset) etiam Electi. Monuit item, videamus ne quis nos seducat. Multos enim venturos in nomine suo, dicentes: Ego sum Christus, & seducturos multos. Hisq; subiecit, fore

iecit, fore tunc afflictionem tantam, qualis non fuerit ab initio mundi, nec post euentura sit, Matth. 24. ita vt filius hominis in aduentu suo vix fidem reperturus sit. Luc. 18, 8.

102. Et Paulus horribiles tenebras sub Antichristi regno exorituras simili euidentia predixit, cum scripsit: Illum peccati & perditionis filium Antichristum ad gubernacula templi Ecclesiæq; Dei sessurum, seq; supra omne quod Deus aut numen dicitur elaturum, & omnino pro Deo se gesturum, 2 Thes. 2, 4. suaq; doctrina falsa, prohibitione coniugij alijsq; falsis dogmatibus longè latèque dominaturum esse. 1 Tim. 4, 1. & deinceps.

103. Eandem quoque apostasiam à fide in Spiritu Iohannes præuidit, scribens: Babyloniam ciuitatem illam magnam (sub qua Romanam Ecclesiam intelligit) de vino iræ fornicationis suæ inebriaturū omnes gentes. Apocal. 14, 8. corrupturam terram prostitutione sui, Apoc. 19, 2. cum ea scortaturos reges terræ, Apocal. 17, 2. & 18, 3. atque in veneficijs eius erraturas omnes gentes. Apoc. 18, 23.

104. Hæc itaque vaticinia, cum superioribus temporibus in Papatu euentum suū consecuta sint, patet quàm luctuosa, tristis & misera tūm fuerit Ecclesiæ facies.

105. Interim verò Deus in hoc quamuis corrupto & deplorato statu Ecclesiæ, sanctum suum semen sanctasq; reliquias habuit, in quibus promissiones suas adimpleuit, & quas in Cimmerijs istis tenebris conseruauit, ne finaliter in erroribus fundamentum subuertentibus persisterent. Qua de re supra Thesi 21 & seq. fusius actum est.

106. Quare neutiquam existimandum est, Spiritum sanctum, per illud tempus quo durauit hæc Ecclesiæ facies, suauissimum dormiuisse somnium, aut suo officio, in regendo Ecclesiæ cœtu, minus perfunctum esse, vt impiè noui Patroni Synagoga Romanæ nobis obiectant.

107. Quin imò in illa inundatione errorum, inq; fluctibus illis et tempestatibus Ecclesiæ, vigilauit maximè, suoq; officio cū primis satisfecit, conseruando sibi centum quadraginta quatuor millia electorum, quæ Apostolo Iohanni in Apocalypsi monstrata sunt. Apoc. 14. cap.

108. Tertiam verò Ecclesiæ faciē, de qua hæctenus, excepit quarta & postrema, in qua hodiè, operâ et ministerio beatæ memoriæ patris, D. D. Martini Lutheri, homo peccati et filius perditionis reuelatus et Spiritus

oris Domini in multorum cordibus confectus, puraq; Euangelij doctrina,
pulsis Papatu tenebris, in Ecclesiam postliminio reducta est.

109. Hanc incundissimam Ecclesiae faciem, Apostolico vitori resti-
tutam, & quam proximè ad primam accedentem, euidenter sacra Scri-
ptura praedixit.

110. Christus enim in superius allegato vaticinio Math. 24. cap.
postquam de miseranda seductione & errorum caligine, primae Ecclesiae
splendorem subsequatur, dixerat, subiicit: propter Electos dies illos fore
decurtandos: item, Euangelium predicatum iri in vniuerso mundo: Et
Aduetum suum per Euangelium fore instar fulguris exeuntis ab oriente,
& resurgentis in occidentem.

111. Sic Apostolus Paulus perspicue etiam hanc Ecclesiae faciem no-
tauit, quando Antichristum reuelandum, Spiritu oris Domini interfici-
endum, & aduentu eius planè destruendum esse scripsit. 2. Thes. 2, 8.

112. Similiter Iohanni Angelus monstratus est, habens Euangelium
aeternū, & praedicans habitantibus super terram, & omni genti, & tri-
bui, & linguae & populo, dicens magna voce: Timete Deum & date illi
honorem, quia venit hora iudicij eius: & adorare eum qui fecit caelum &
terram & mare & fontes aquarum. Quem alius angelus subsequutus est,
dicens: Cecidit, cecidit Babylon ciuitas illa magna, quia à vino irae forni-
cationis suae potauit omnes gentes. Apoc. 14. vers. 7. & 8.

113. Quemadmodum verò Satanas primam Ecclesiae faciem per mul-
tos Pseudapostolos obscurare attentauit: ita non minus contra quartam
hanc faciem omnes astutiae suae machinas dirigit, & vario molimine eam
aggreditur.

114. Hinc nouas subinde hereses excitat: Ecclesiae corpus in varias
& discrepantes partes diuellit: pulcherrimam eius faciem in terribilissimas
& monstruosissimas Schismatum figuras transformat, nihilq; non tentat,
vt prorsus eam obscuret & obnubilet.

115. Sed conseruabit Deus gregem pusillum, qui ipsum iuxta praes-
criptum verbi pie colat: Sacramenta dignè vsurpet: fiducia firma Filio
eius Iesu Christo adhaereat: & tandem per ac propter ipsum caelestis here-
ditatis fiat particeps.

116. Ex his verò quae huc vsq; de diuersis Ecclesiae formis ac faciebus
diximus, facili negotio retundi potest Aiakis ille clypeus, quem sexcenties
nobis

nobis haecenus obiecerunt ii, qui à vera Ecclesia secessione facta, Ecclesia Romana labanti & ruinam minitanti, nouo patrocínio succurrere satagunt: NON POSSE NOS per quindecim saecula monstrare vllum Catholicum, hereticum, infantem, puerum, iuuenem, senem, virum, foeminam, eunuchum, hermaphroditum: vllam villam, domum, casam, solitudinem, qua senserit & crediderit, quod sentit & credit Lutherus & Lutherani. Ac proinde nouam esse ipsorum doctrinam ante annos aliquot in cerebro Lutheri natam.

117. Etenim cum haecenus partim ex euidentibus S. literarum testimonijs, partim ex Ecclesia Noui Testamenti cursu, itidē ex Scriptura comprobato, sole meridiano clariùs ostenderimus: Ecclesiam non omnibus temporibus pari luce & claritate fulgere, sed tempore primùm Apostolorum coruscasse lucidissimè: Patrum deinde saeculo fulsisse obscurius propter inualescentes Traditiones hominum: Tum sub Antichristo Romano lumen ferè prorsus amississe: Nostrā deniq; memoriā ex singulari Dei benignitate atq; clementia nitorem Apostolicum recepisse: Quis non videt quam elumbe hoc sit argumentum, quamq; impudens Pontificiorum postulatam, petere à nobis Ecclesiam ex antegressis nostrae conformem, cum illa ipsa Ecclesia difformes inter se fuerint?

118. Sufficiat nobis, demonstrare nos Dei beneficio posse, nostram Ecclesiam in omnibus & singulis doctrina partibus conformem esse primitiuae Apostolicae Ecclesiae, eamq; vicissim similem fuisse nostrae.

119. Extructi namq; sumus super Prophetarum & Apostolorum fundamentum, Ephes. 2, 20. non alligati ad vllius posterioris Ecclesiae visibilis conformitatem atq; consensum. Sola Apostolorum Ecclesia mater est omnium subsequentiū, & canon ad quem dirigi, mensura ad quam applicari, statera ad quam appendi, insequentes debent Ecclesiae.

120. Ex hac ergo primitiua Apostolorum Ecclesia consensum cum nostra monstrabimus, ex hac conformitatem in omnibus nostrae Cōfessionis articulis ostendemus: faciant idem, si videtur commodum, Pontificij.

121. Sed in hac Rhodo saltare: hinc pedem figere tutum non iudicant: quia nimirum norunt, propriā conuicti conscientia, se Ecclesiae suae Pontificiae structurā, qualis ea hodie est, & superioribus saeculis fuit, ex Apostolorum primitiua Ecclesia cōtestatam reddere neutiquam posse, tantumq; inter vtramq; discrimen esse, quantum est inter lucem & tenebras, integrum & corruptum, veritatem atq; mendacium.

C 122. Ideoq;

122. Ideoq; posteriorum Ecclesiarum conformitatem urgent: Patres crepant: & ex illorum monumentis testimoniorum centurias contra nos coaceruant, atq; singulis suis paginis illinunt.

123. Tametsi verò nos Patrum & puriorum Ecclesie Doctorum auctoritatem non refugimus, consensum quoq; nostrum, in precipuis doctrine Christiane partibus demonstrare liquido possumus: tamen quia constat, Patrum tempore veritatis cœlestis doctrinam humanis Traditionibus conspurcari & contaminari cepisse: quia illud quoq; notum est, Patres nauos & errores suos habuisse, & non tantum inter se non consentire, sed sibi ipsis interdum non constare, & discrepantes quandoq; sententias suis scriptis immiscere: ideo iure merito, ab hac Patrum Ecclesia, prouocamus ad primæuam Apostolicam, virginem purissimam, & sponsam Christi dilectissimam, & ex illa conformitatē & similitudinem Confessionis nostræ ostendimus.

124. Simul atq; à Pontificijs flagitamus, vt relicto præsidio, quod in Patribus sese collocatum habere frustrâ opinantur, ad sacram Scripturam (quæ aliâs sudes ipsis est in oculis) pedem suum referant: ex indubitatis Apostolorum scriptis demonstrant, se veram habere Ecclesiam: atq; doceant, idem sensisse Apostolos, partim de fidei dogmatibus, partim de accidentibus ceremonijs ac ritibus, quod sensit ac credidit hæctenus Romana Ecclesia.

125. Quod si fecerint, & ex eodem fundamento, quo nos, Scripturæ videlicet Canone, Ecclesie suæ statum probauerint, facile inter nos conueniet, Vtra pars verè, & vtra falsò nomen Ecclesie sibi vendicet & attribuat.

Causa
finalis.

126. Finalis Ecclesie causa, verus cultus & gloria Dei est.

127. Propterea enim Ecclesia ex hominum genere à Deo collecta: propterea Christi precioso sanguine redempta: & à Spiritu sancto sanctificata est, vt hunc vnum Deum in essentia, & in personis trinum, partim in hoc mundo, secundum verbi diuini normam, verè colat & celebret: partim verò in altero sæculo in æternum laudet atq; glorificet.

128. Innuit hoc ipse Dominus apud Ieremiam, inquit: Sicut adberet lumbare ad lumbos viri, sic agglutinaui mihi omnem domum Israel.

raël, & omnem domum Iuda, vt essent mihi in populum, & in nomen, & in laudem, & in gloriam. Ierem. 13, 11. Et apud Esaiam ait: Populum istum formaui mihi, laudem meam narrabit. Esai. 43. 21.

129. *Attributa Ecclesie quatuor recensentur in Symbolo: Credo* Adiun-
VNA M; SANCTAM; CATHOLICAM; & APOSTOLICAM Et.
ECCLESIAM.

130. *Hec à Pontificijs inter Ecclesie Signa seu Notas numerantur, sed perperam; cum Nota dignoscenda Visibilis Ecclesia, esse quoq; Visibiles debeant, vt oculis cerni & sensibus externis comprehendi possint.*

131. *Siue verò Attributa, siue Signa illa appellemus, Ecclesie certè Pontificie non competunt, quod in progressu demonstrabimus.*

132. *Ad primum Attributum quod attinet, Vnam esse Ecclesiam confirmant passim sacrae litera. Cant. 6, 8. Vna est columba; Iohan. 10, 16. Vnum ouile; Rom. 12, 5. & Ephes. 4, 4. Vnum corpus in Christo.*

133. *Dicitur autem Ecclesia VNA, non propter membrorum coniunctionem cum suo capite, Romano scilicet Pontifice, cuius iudicio in fidei controuersis illa acquiescit, vt somniant Pontificij. Hanc enim Vnitatem Ecclesia Christi ex Verbo Dei ignorat, quod in cõtrouersis aliõ nos remittit. Esai. 8, 20. Luc. 16, 29. Iob. 5, 39.*

134. *Sed Ecclesia dicitur VNA, quia in veritate sanctificata in Domino vnum est, vt Seruator inquit Ioh. 17, 17, & 21: Sanctifica eos in veritate tua, vt omnes vnum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.*

135. *Veritas igitur, siue sermo Dei VNITATIS Ecclesie mensura est, ad quam collimare singula illius membra debent, vt etiam Apostolus docet, Gal. 6, 16. Quotquot hunc Canonẽ (Prophetica & Apostolica Scriptura) secuti fuerint, super illos pax sit (siue Vnitas) & misericordia.*

136. *Proinde Attributum hoc, nec propter dissensiones nostris Ecclesiis detrahi: nec propter falsò nominatum consensum accommodari Synagoga Pontificie potest.*

137. *Nam ad dissensiones nostras quod attinet, ex nobis quidem prodierunt ij, qui eas excitarunt; sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis, permansissent vtiq; nobiscum, vt Iohanues Apostolus loquitur, 1. Epistola 2, 19.*

138. *Mirum autem non est, ex vera etiam Ecclesia prodire Schismaticos & Hereticos; cum idem Apostolorum quoq; Ecclesie acciderit, ex qua*

Simoniani, Nicolaitæ, similiaq; Hereticorū mōstra sūt orta: & solēne hoc sit diabolo, vt vbi bonum semen seminari videt, superseminet *Zizania*.

139. Deinde ad Pontificiorum consensum quod spectat, de quo tantopere gloriantur, non vera ille est VNITAS, sed conspiratio potius, qua regnum suum firmavit hactenus Antichristus, aliās non tanto tempore duraturum: quemadmodum diaboli quoq; mutua concordia regnū suum stabiliunt, quod aliās perenne non foret, si Satanus Satanam oppugnaret & expelleret. Matth. 12, 25 & 26.

140. Quid quod re altius considerata, ne quidem est apud Pontificios consensus. Nam si ad caput Romanæ Ecclesiæ oculos conuertere voluerimus, illud vniforme, semperq; sibi constans non est. Iam enim Ecclesiæ gubernacula tenuit Papa Christianus; successit mox Arianus; mox Sadducæus aut Epicuræus; imò magus, qui Christiana fide prorsus abiurata, se Satana deuouit; interdum presedit monachus cucullatus; quandoq; miles armatus sedem inuasit.

141. Ad membra deinde si respexerimus, ad Sacrificulos quidem & Monachos, tot ferè sunt illorū professiones & ordines, quot monasteria: qui quidem omnes in summo conspirant capite, Romano Pontifice, sed inter se multis ac varijs modis discrepant.

142. Tūm Laicos si considerauerimus, vicissim ipsi inter se dissident: nonnullis per horū, quibusdam per aliorum ordinum preces, & supererogationis opera cælum conscendere cupientibus.

143. Quod si deniq; ipsa Synagoga Romanæ dogmata scrutati fuerimus, quanta queso hīc sese offert disformitas, quanta dissimilitudo, quanta discrepantia?

144. Non persequar nunc, quod præcipui nominis Doctor Pontificius scribere non erubuit: Scripturas esse ad tempus adaptatas & variè intellectas, ita vt vno tempore secundum currentem vniuersalem ritum Ecclesiæ exponantur, mutato ritu iterum sententia mutetur. Nicolaus Cusanus Epistola 2. ad Bohemos.

145. Nec Thesium & Disputationis huius fert ratio, vt speciatim percēseam quibus in articulis discreparint ac dissenserint, non modò præsci Doctores, Thomas, Scotus, et reliqua Scholasticorum turba: sed ij etiā, qui hoc nostro seculo præcipua Romanæ Ecclesiæ lumina haberi volunt, A nostrarum Ecclesiarum Doctoribus factum hoc est alibi,

146. Quod

146. Quod si verò maximè in capite Romanae Ecclesiae esset vnitas: quod si in membris congruentia: in dogmatibus harmonia: non tamen haec quidquam faceret ad primam hanc Ecclesiae proprietatem obtinendam.
147. Quandoquidem non omnis Vnitas grata acceptaq; Deo est, sed ea tantum, vt diximus, qua in verbo suo Ecclesiae membra vnum sunt. Aliàs enim & Iudaei in sua religione vnum sunt: & inter Turcas vix audiuntur orta controuersia: quae tamen vnitas veram Ecclesiam ipsos non efficit.
148. Alterū Ecclesiae attributū est, quod illa SANCTA dicitur: idq; nō propterea tantū, q; fide purgata, pietati et vitae sanctimoniae studet, atq; ab omni peccandi proposito aliena est: sed ob id cum primis, quod sancta in conspectu Dei existit, imputatā illi sanctissimā Christi obedientiā, per quam gratis peccatorum veniam impetrat.
149. Christus enim à Deo factus est Ecclesiae sapientia, iustitia, sanctificatio & redemptio. 1. Cor. 1, 29.
150. De hac sanctitate Paulus loquitur ad Ephes. 5, 25. & deinceps: Viri diligite vxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum exposuit pro ea, vt illā sanctificaret, mundatam lauacro aquae per verbū, vt adhiberet eam sibi ipsi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut quidquam eiusmodi, sed vt esset sancta & irreprehensibilis.
151. Quocirca minus rectè Pontificij Ecclesiam dici Sanctam arbitrantur, quia in fidei dogmatibus hallucinari non possit, & ab omnibus erroribus libera sit.
152. Nam sicut Ecclesiae sanctitas non obstat, quo minus ea in conuersatione ac vita peccet: (siquidem iustus etiam in die cadit septies. Prouerb. 24, 17.) ita nec haec sanctitas ab errorum infirmitatibus in doctrina, illā eximit.
153. Est enim non perfecta Sanctitas, qualis in altera vita futura est, vbi Ecclesia non solum ab errorum, sed etiam peccatorum maculis mundata erit: sed est partim imputata sanctitas obedientiae Christi, vt dictum est: partim verò inchoata, multis adhuc infirmitatibus, cum praua concupiscentia in voluntate, tum erroris in mente obnoxia.
154. Potest itaq; errare vera etiam Ecclesia, ita tamen vt salutis

fundamentum nō concutiat, aut si in tali erret Articulo, qui salutis pal-
mam interuertat, in eo tamen finaliter non permaneat, sed siquidem ve-
ra esse velit Ecclesia, admonita resipiscat & errorem abijciat.

155. Patet hoc cūm ex sacrarum literarum testimonijs luce meridia-
na clarioribus: tūm exemplis Ecclesiarum maximè illustrium.

156. Etenim si Ecclesia errare non posset, quorsum tenderent anxie
illæ & sollicitæ premonitiones Christi eiusq; Apostolorū ad Ecclesiam? vt
sibi à pseudoprophetis caueat, Matth. 7, 15. videat ne quis ipsam se-
ducat, Matth. 24, 5. ne credat omni Spiritui, sed probet Spiritus an ex
Deo sint, 1, Ioh. 4, 1. ne citò moueatur à sensu, neque terreatur neq; per
Spiritum, neque per sermonem, neque per Epistolam tanquam ab
Apostolis missam: neue seduci se patiatur vllomodo, 2. Theß. 2, 2. at-
tendat denique ne quis eam decipiat per Philosophiam. Coloss. 2, 8.

157. Quid D. Paulo metum incussisset: quid anxiam pro Corinthijs
solicitudinem extorsisset, si ab erroribus immunis esset Ecclesia? Nam
2 Cor. 11, 3, scribit: Metuo ne quā fiat, vt quemadmodum serpens Euam
decepit versutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, & excidant à sim-
plicitate quæ est in Christo Iesu.

158. An non idē Apostolus speciātim de Romana affirmat Ecclesia, quòd
impingere in doctrina, & de vera olea populi Dei excindi possit? cum sic
eam alloquitur: Dicitis fracti sunt rami vt ego insererer. Bene dicitis, pro-
pter incredulitatem fracti sunt: tu autem fide stas. Ne efferaris animo
sed timeas. Nā si Deus naturalibus ramis nō pepercit, vide ne quā fiat, vt
nec tibi parcat. Quoniam & tu excinderis, & illi rursus inserentur, si
in incredulitate non permanserint. Rom. 11, 19 & deinceps.

159. Iam exempla Ecclesiarum, quæ in doctrina & fide hallucinatæ
sunt, qui desiderat, habet is in sacris literis quamplurima obuia.

160. Primordialis protoplastarū Ecclesia, nō solum post lapsum suum
tristissimum, verum etiam in integritatis & summæ perfectionis statu
decepta est miserrimè.

161. Ecclesia Patriarcharum post diluuium, tametsi familijs solum-
modo concluderetur, idololatriā tamē polluta atq; coinquinata est. Col-
ligitur hoc cūm ex verbis Iosue, quibus populo Israelitico paulò ante obi-
tum valedixit, Ios. 24, 2, tūm ex Patriarchæ Iacobi historia, qui in do-
mestica sua Ecclesia reformationem instituisse legitur, defossis idolis ad
se per-

- se perlatis subter Terebinthum propè Sichem. Genes. 35, 2 & seqq.
162. Mosis & Aaronis tempore vitulum aureum Ecclesia adorauit, eì altare extruxit, atq; holocausta & hostias, gratitudinis ergò, obtulit. Exod. 32, v. 4. 5. 6.
163. Quid populus Dei tempore Iosua & Iudicū fecerit, quamq; abominandam idololatriam exercuerit, ex libris Iudicum constat. Ideoq; ob hanc defectionem sepius in manus hostium traditus, rursusq; cum resipuit per iudices liberatus esse scribitur. Iudic. 2. 3. 4. 6. 10. 13. 17. capitib.
164. Sub Regibus quoq; et ante & post Regni diuisionem, multiples errores praecipuarunt Ecclesiam. Etenim sub Saule arca Domini negligentius custodita est, 1 Par. 13, 3. Sub Salomone propter alienigenarum amores & connubia idolomania irrepsit, 3. Reg. 11. Hacq; postea in Israele sub Regibus decē tribuum ex aequo omnibus; & in Regno Iuda sub Ioramo & Abazi, publicè exercita est. 4. Reg. 3. & 16. cap.
165. Vnde irritatus Dominus, vtriusque Regni tribus in captiuitatem Babylonicam abduci permisit, in qua, propter cohabitationem gentium, plurimos etiā errores, & auita suae religionis corruptelas contraxerunt.
166. Nec post captiuitatem Ecclesiae Iudaicae status correctus, aut in melius mutatus est. Antiquum enim obtinentes Iudaei, semper à doctrina puritate, quam Aggeus & Zaccharias Prophetae restaurauerant, ad idololatricos cultus deflexerunt.
167. Subsequentibus temporibus vsque ad Christum, Traditiones humanas cumularunt; quas progressu tēporis sub titulo cōstitutionū Seniorum venditarunt & pertinaciter defenderunt, Verbo Dei interim neglecto & contempto.
168. Par fuit Ecclesiae temporibus Christi conditio: ad cuius gubernacula sederunt caeci cacorum duces, Matth. 15, 14: qui Templum Dei in latronum speluncam conuerterunt, Matth. 21, 13: & regnum caelorum clauserunt ante homines. Matth. 23, 13.
169. Non melior sors fuit Ecclesiarum, Apostolorū ministerio plantatarum, quae similiter non caruerunt errorum rugis ac maculis.
170. Ecclesia quippe Corinthiorum errauit circa resurrectionis articulum. Galatarum Ecclesia in legis & euangelyi discrimen impedit, & tam Circumcisionem quam fidem in Christum requiri, errorum fascino dementata, credidit. Galat. 3.

171. Idem celeberrimis Orientis Ecclesiis, Ierosolymitana, Antiochena, Asiatica, & alijs accidit, quas magna ex parte Mahumetica occupavit blasphemia.

172. Ex quibus apparet, quàm impudens Pontificiorum sit arrogantia, qua Ecclesia sua Romana plus dignitatis & eminentiae tribuunt, quàm enumerata omnes habuerunt Ecclesia, clamantes sine fine: Impossibile esse, ut à fide deficiat, & in religione aberret Romana Ecclesia.

173. Quorum impudentiae corollarij loco Apostoli Pauli ratiocinationē opponimus Rom. ii. capite, eamq; ad ὑπεβίβειν hoc pacto accommodamus: Si Iudaorū Ecclesia errare, imò planè à fide deficere et excindi è populo Dei potuit, poterit multò magis Ecclesia Romana. At prius verum. Verum igitur & posterius. Ratio consequentiae hæc est: quia Iudaica Ecclesia ex ramis naturalibus constitit: Romana verò ex oleastris aduentitijs, & præter naturam insitis, constat.

174. Tertia Ecclesiae proprietates, in recepto Symbolo ei attributa, est, quod dicitur CATHOLICA. De qua voce cum primis gaudent & exultant Pontificij, eamq; nulli alijs Ecclesiae, quàm suæ Romanæ competere, fortissima imaginatione persuasum habent.

175. Hinc se Catholicos & Catholicissimos appellant: nos contra Hæreticos calumniantur: quasi titulus Catholici à nostris Ecclesiis prorsus alienus sit.

176. Utq; hoc obtineant, nouam vocabulo significationem affingunt, asserentes, propterea Ecclesiam dici Catholicam, quia per vniuersum terrarum orbem longè lateq; visibiliter diffusa, & omnium populorum ac nationum consensu munita sit.

177. Præterquàm autem quod hæc interpretatio falsa est, ut iam ostendemus, ne quidem Pontificij hac ratione Catholici dici appellariq; possunt. Quandoquidem Asia, Græcia, Aegyptus, Syria, aliaq; regna populosissima, licet Christianismum olim professa sint, nunquam tamè Papam pro Ecclesiae capite agnouerunt: & hodiè Tyranno Turcico subiecta, multò minus agnoscunt.

178. Ut nihil nunc dicam de amplissimis Germaniæ Ecclesijs, quæ iugum Antichristi Romani dudū excusserunt, eius societatem respuerunt, atq; ex Synagoga illius exiuerunt.

179. Quod verò ad Catholicæ Ecclesiae essentiam non necessariò requi-

quiratur populorum omnium assensus, & amplitudo per quauis orbis terrarum loca sese diffundens, hinc perspicitur, quod ea haud raro ad ingentem paucitatem, raritatemq; contrahitur.

180. Id quod & exempla Ecclesiarum temporibus Noë, Patriarcharum, Eliæ, Ieremiæ, nascentis Christi declarant: & S. Scripturæ testimonia omni exceptione maiora confirmant.

181. Vt quando Seruator illam gregem pusillum nominat, Luc. 12, 32. Quando monet vt per arctam portam introeat, quoniam lata sit porta, et spatiosa via quæ ducit ad perditionem, & multi sint qui ingrediantur per illam; è contra angusta porta & arcta via, quæ ducit ad vitam, & pauci qui eam inueniant. Matth. 7, 13. Quando item vaticinatur de horribilibus tenebris, sub Antichristi regno exorituris, & seductione propè vniuersali omnium gentium, quorum vaticiniorum testimonia suprâ Thesi 101. & seq. allegata sunt.

182. Accedit his quod si Catholica Ecclesia ex loci amplitudine & sectarum multitudine aestimanda esset, nullo cœtui veriùs cõpeteret quàm hominibus Epicuræis, gastrolatris, empæctis, omnis pietatis & honestatis contemptoribus, similibusq; hominum monstris, quorum hinc inde in vniuerso mundo numerosa tribus est.

183. Quin & tempore grassantis Arianismi, & totam propemodum Ecclesiam inuadentis, ipsi quoq; Ariani de Catholica Ecclesiæ præconio gloriari potuissent: & possent hodiè non minus Mahumetani, quàm Pontificij gaudere Catholicorum titulo, vtpote quorum blasphemæ religio totius penè Orientis regna occupauit.

184. Ex quibus luce meridiana clariùs perspicitur, quàm insulsa & inepta sit Pontificiorum vocabuli CATHOLICI interpretatio. Quapropter de vera eius significatione nobis dispiciendum est, & quare hoc Attributum Ecclesiæ additum sit, videndum.

185. Huius autem rei præcipua causa est, quod doctrina, quam vera Ecclesia amplectitur ac profitetur, Catholica est, quippe vnanimi calculo & concordis suffragio, omnium Prophetarum & Apostolorum, aliorumq; diuinitus illuminatorum hominum, comprobata & contestata.

186. Itaq; quicunq; cœtus credit ea quæ Propheta & Apostoli tradiderunt, & scripto reliquerunt, atq; ab ijs nec ad dextram deflectit, nec ad sinistram inclinatis Catholica est Ecclesia, vbicunq; terrarum ver-

D. setur,

setur, & cuiuscunq; conditionis sit, siue paucorum siue multorum hominum applausum habeat.

187. Hinc Paulus Galat. 6, 15 ait: Quotquot secundum hunc Canonem (Prophetica & Apostolica Scriptura) ambulant, pax super illos & misericordia. Quod perinde est ac si dixisset Paulus: Illi Catholica sunt Ecclesia, qui credunt & profitentur ea, quæ in Canonica Scriptura credenda nobis relicta & mandata sunt.

188. Hac ratione Ecclesia iam inde ab initio mundi, per aliquot seculorū decursus, ad hæc nostra vsq; tempora semper fuit Catholica, quia videlicet doctrinam Catholicam, sacris oraculis comprehensam & cunctis fidelibus communem, de Deo, & Filio eius Iesu Christo, illiusq; officio & beneficijs, tenuit, licet sæpissimè ad miram raritatem contracta sit.

189. Sic cum tempore Noe Ecclesia in arca concluderetur; tempore Patriarcharum domestica esset; tempore Elie vnico constare homine videretur; tempore Ieremiæ ex paucissimis colligeretur fidelibus; tempore nascentis Christi per Simeonem, Pastores, Iosephum, Mariam, Zacchariam, Elisabetham, Annam Prophetissam & paucos alios representaretur, Ecclesia fuit Catholica.

190. Sic etiã circa finem mundi erit & manebit Catholica, quamuis Electorū numerus ad insignem paucitatem redigendus sit, vt ipse Saluator vaticinetur, se in glorioso aduentu suo vix fidem in terra reperturum esse Luc. 18, 8.

191. Dicitur deinde Ecclesia propterea Catholica & Vniuersalis, quia ambitu suo cunctas particulares Ecclesias, omniaq; & singula illarum viuamembra complectitur, & mater quasi est Ecclesiarum particularium.

192. Quæ cum ita sint, concludimus neutro modo Ecclesiam Romanam Catholicam dici posse, licet Romanenses maximè de hoc attributo gloriantur; creberrime illud in ore & calamo habeant; ad nauseam vsq; ingeminent; hominumq; aures & mentes eo impleant.

193. Nam ad priorem rationem quod attinet, ob quam Ecclesia Christi dici meretur CATHOLICA, Romana Ecclesia non profitetur eam doctrinam, quam Spiritus sancti amanuenses, Prophetæ scilicet & Apostoli, scripto comprehensam nobis reliquerunt; sed eam varijs modis adulterat atq; deprauat, fictitijs superadditis Traditionibus, & hominum adinventionibus, cum expresso Dei verbo pugnantibus: quod in singulis Articulis, inter nostram & ipsorum Ecclesiam hoc temporè controuersis, ad oculum monstrare parati sumus.

194. Deinde nec posteriori modo Ecclesia Romana Catholica est, quem-

admodum nec vnquam fuit. Nam Apostolorum etiam temporibus, cum Virgo adhuc esset, nec alium sponsum præter Christum agnosceret, particularis tantum fuit Ecclesia, & non Catholica Ecclesia mater, vt nugantur Pontificij, sed eiusdem filia. Habuit enim ante se Ecclesias celeberrimas, Ierosolymitanã & Antiochenam, quibus æquiori titulo illa dignitas ascribi potuisset.

195. Hodie verò, præter sponsum Christum, filiũ perditionis amplexata, & ex pura Virgine illud scortum factum, quod Apostolus Iohannes depinxit Apocal. 17. cap. multò minus dici meretur Vniuersalis & Catholica.

196. Nam Ecclesia Catholica tam latè sese porrigit, quam latè se diffundit legitimè Baptizatorum cœtus: & vbiq; sunt, qui Baptismum, substantia sua ratione, integrum perceperunt, ibi est aliqua Ecclesia Catholica.

197. Baptismus enim lauacrum est regenerationis & renouationis Spiritus sancti, Tit. 3, 5: per quod Deus sanctificat & mundat homines, Ephes. 5. 26: & salutis æternæ participes facit, Tit. 3, 5: & qui baptisantur, illi Christum induunt, Gal. 3, 27.

198. Iam verò extra Ecclesiam nemo regeneratur & renouatur: nemo sanctificatur & mundatur: nemo saluatur: nemo Christum induit: quod per typum arca D. Petrus ostendere voluit, 1. Epistola 3, 21.

199. Quare cõsequitur intra muros Catholica Ecclesie omnes eos contineri, qui in nomine Sacrosanctæ Trinitatis legitimè baptisati sunt.

200. Non autè in Romana tantum Ecclesia Baptismus integer administratur: sed olim in Græcorum quoq; Ecclesia legitimè baptisatorum cœtus fuit, & hodie in nostris est Ecclesia: quæ ipsi Romanenses non inficiantur. Alias enim apostatas nostros, ad ipsorum castra perfidè transmigrantes, ex æquo omnes rebaptisarent: quod tamè hæctenus nõ fecerunt (Iesuitis quibusdam exceptis, qui annis superioribus in Belgio, eos, qui à nostris Ecclesiis ad ipsos defecerant, de nouo baptisarunt.)

201. Quapropter Ecclesia Catholica amplitudo se multò extendit latius, quam Romana Ecclesia, ita vt licet Ecclesia Romana vera esset Ecclesia (quod, quandiu sacris literis sua constabit certitudo, non probabunt Pontificij) tamè hoc respectu Catholica dici nõ mereretur, sed particularis solum esset Ecclesia, sub Vniuersali & Catholica comprehensa.

202. Quartum & postremum Ecclesie attributum est, quod dicitur APOSTOLICA: quod itidem sibi cõuenire suauiter somniant Romana Synagoga antistites, Successionem suam loci ac personarum nunquam interruptam, Iudeorum

more crepantes, & ob id Ecclesiam suam Romanam, Apostolicam esse clamantes, quia continua successione ab Apostolis deducta sit.

203. Quemadmodum verò hætenus præcedentia tria Attributa, ex indubitatis S. literarum testimonijs, ipsis eripuimus: ita iisdem armis instructi, de hoc quoque præsidio, quod in successione collocatum habent, eos deiciemus.

204. Utque rem breuiter complectamur, negamus simpliciter, Ecclesiam propter successionem externam loci, aut personarum, dici Apostolicam.

205. Nam Successio valde lubricum, inconstans, & fallax Ecclesie attributum est, quo non minus Hereticæ Ecclesie niti, atque inde dogmatis sui falsi veritatem astruere possunt, quam vera Christi Ecclesia.

206. Sit nobis exemplo Antiochena Ecclesia, ab Apostolis initio plantata, post Samosatensium Heresi infecta. In illa, nunquam interrupta serie, successerunt sibi inuicem ordinarij Episcopi, ab Apostolis usque ad Paulum Samosatenum, qui blasphemum ore Christi diuinam naturam negauit, eumque solum ac nudum fuisse hominem impie asseruit. Querimus ergo iam ex Pontificijs, an non illa Ecclesia, dogma suum detestandum hominibus commendabile reddere, & ut Apostolicum venditare potuisset, si pondus aliquod haberet argumentum à successione continua & non interrupta Episcoporum deductum.

207. Sic responderi nobis petimus, an non pari ratione Græcorum Ecclesia errorem suum de Spiritus Sancti processione defendere posset, quia videlicet longa serie Patriarchas & Episcopos suos enumerare potest.

208. Quamobrem non statim Apostolicum esse concludimus, quod non interrupta successione ad nos usque deriuatum est: nec ea Ecclesia nominari Apostolica potest, in qua continua serie sibi inuicem successerunt Episcopi: sed illa Ecclesia Apostolica est, quæ doctrinam Apostolicam inuictam profiteretur & sequitur.

209. Quemadmodum enim Christus ait, illos esse verè suos discipulos, qui in sermone suo mancant. Ioh. 8, 31: ita nos imitati Christum, dicere possumus: Illos esse verè Apostolorum discipulos, & illam esse Apostolicam Ecclesiam, quæ eandem habet cum Apostolis communionem fidei, idemque doctrinæ genus amplectitur.

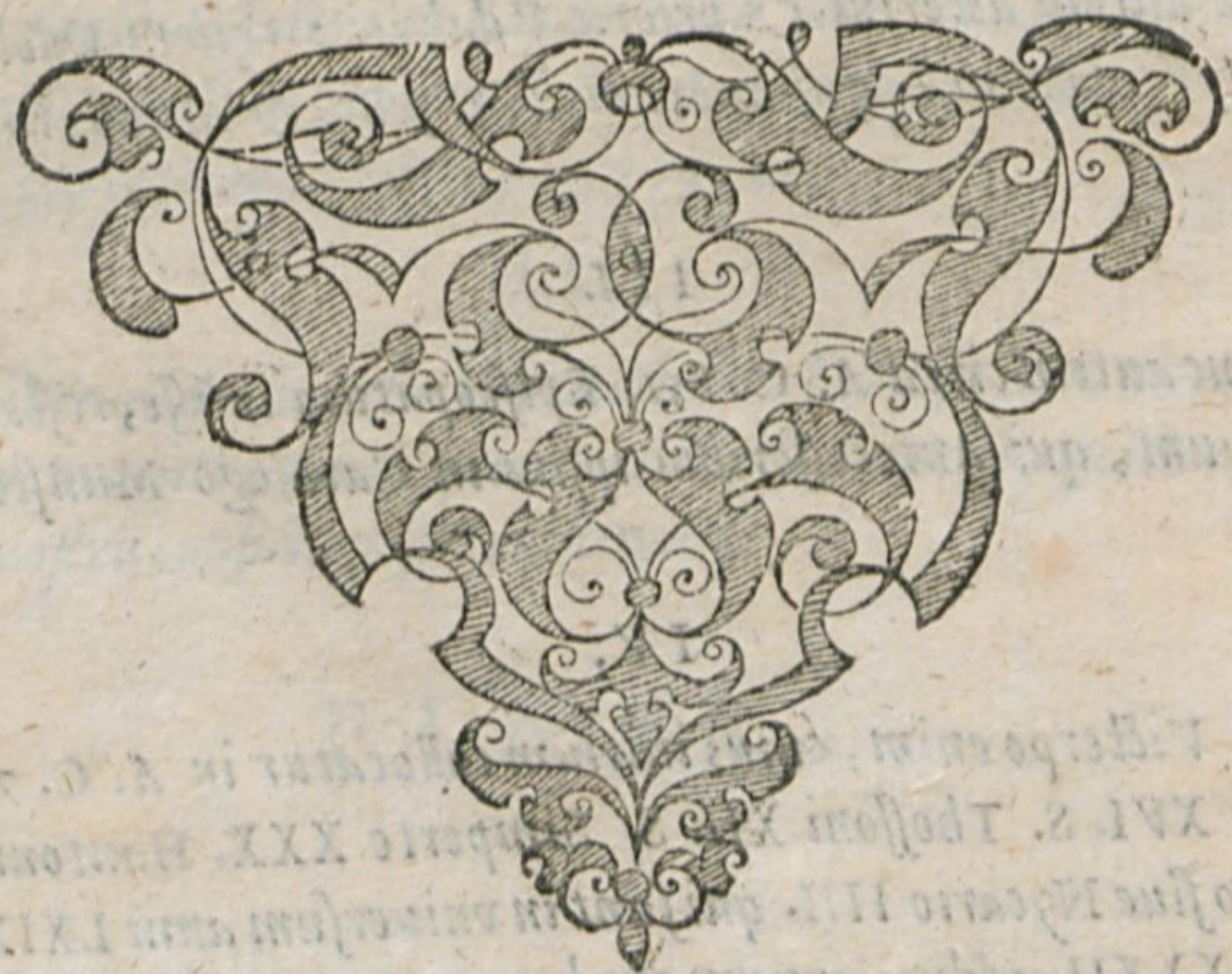
210. Quod si iam instituenda sit doctrinæ Apostolicæ & Pontificiæ comparatio,

omparatio, euanescit & in fumum abit, omnis illorum de Ecclesia Apostolica gloriatio: & concidit quidquid de suorum Episcoporum Romanensium successione continua, plenis buccis iactitant, & nunquam non praedicant.

211. Eam itaq; contra iam dicta, & ex verbo Dei demonstrata, porro urgere volentibus, & se Apostolicam habere Ecclesiam euincere cupientibus, cum Christo (in eodem argumenti genere cum Iudaeis disputante Ioh. 8 cap.) respondemus: Esse ipsos quidem Apostolorum semen, sed ex patre natos diabolo.

212. Et haec de Nomine, Definitione, Diuisione, Causis & Adiunctis Ecclesiae, in vsitato Symbolo eidem attributis, pro hoc tempore dicta sufficiant.

213. AETERNO Deo, Patri Domini ac Seruatoris nostri Iesu Christi, vnâ cum Spiritu Sancto, sit laus, honor, & gratiarum actio, quod ad Ecclesiae verae communionem (extra quam nulla salus est) vi infinitae suae bonitatis clementer nos vocauit; is etiam faxit, vt ipsum in hac Ecclesia secundum verbi sui praescriptum pie colamus; Sacramentis ad fidei confirmationem dignè vt amur; contra insultus Satanae, illecebras mundi, incitantia peccati fortiter pugnemus; & tandem ex hac Militante ad Triumphantem alterius seculi Ecclesiam transferamur, AMEN.

ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΕΝΔΟΞΑ
DE EPISTOLA S.
VDALRICI EPISCOPI AVGV-
STANI, AD NICOLAVM
I. Pontificem.

I.

E Pistolam S. Vdalrici Episcopi Augustani ad Ni-
colaum I. Pontificem, fatemur illius non esse, qui ex Comitum Dil-
linganorum familia ortus, quinquaginta totos annos, Augustano Episco-
patui, secundus huius nominis praesuit, & A. C. 973. vel ut alij volunt,
978, obiit.

II.

Est autem alterius & prioris Vdalrici: quem Vdelmannum
Catalogi Episcoporum Augustanorum, à Bruschio & Munstero editi, no-
minant.

III.

Hunc autem circa A. C. 851. Episcopatum inijisse, testantur nu-
meri annorum, qui Antecessoribus ipsius in Catalogo Munsteri tribu-
untur.

IV.

S. Vickerpo enim, cuius initium collocatur in A. C. 782, anni
tribuuntur XVI. S. Thoffoni XII. S. Simperto XXX. Hantoni VII. S.
Neodegario siue Nycario IIII. qui sunt in vniuersum anni LXIX. & an-
nis DCCLXXXII. additi, annum producunt 851.

Quod

V.

Quod si igitur A. C. 851. Episcopus factus est Vdelmannus, & annos septem sedit : quanquam Bruschius menses præterea octo ei largitur : potuit sanè ad Nicolaum I. Pontificem scribere, qui A. C. 858. 8. Cal. Maij, secundum Panuinium, aut etiam secundum alios anno 857. Pontifex est factus.

VI

Fuisse autem duos S. Vdalricos, Augustanos Episcopos, ambos Sanctos, & eorum solemnitatem in Sueuia solemniter celebratam esse, Compilatio quædam Chronologica ἀνώνυμος (hic enim libri titulus est) testatur, edita tom. 1. Scriptorum Germaniæ Pistorij, pag. 732, 19.

VII.

Nec recens, aut Patrum nostrorum memoriâ confictam esse hanc Epistolam, ex Bertholdo Constantiense Presbytero, in Appendice ad Hermannum Contractum, probamus.

VIII.

Is enim iam ante trecentos & quindecim annos, anno videlicet Christi 1079. à Gregorio Papa in Synodo quadam Romana, scriptum, quod dicitur Sancti Vdalrici ad Papam Nicolaum, de Nuptijs Presbyterorum, vt & Capitulum Paphnutij de eadem re damnatum esse, memoriæ prodidit. parte prima Vrstisij, pag. 349, 40.

IX.

Quo iure quave iniuria Damnatio hæc facta sit, iam non disputamus: hoc vno contenti, vetustiore hanc Epistolam esse, quàm vt à Preceptoribus nostris conficta possit existimari.

FINIS.

59 635

ULB Halle

3

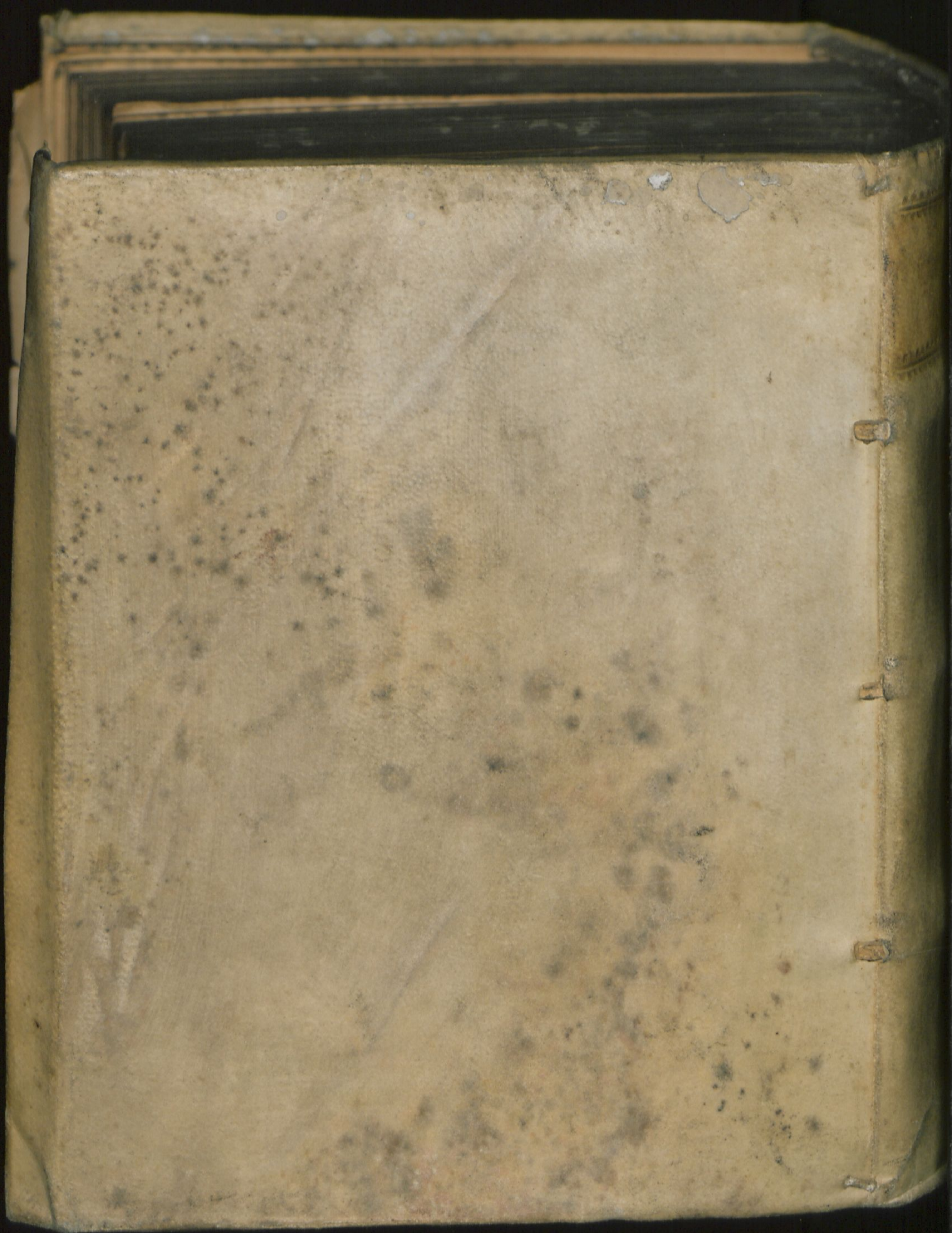
004 830 156

1017

Hi. 79

THESES
DE ECCLESIA,

Quas sūn Θεῷ

PRÆSIDE

IOHANNE PAPPO, DOCTORE
Theologo, xix & xx. Septembr. de-
fendere conabitur

M. IOHANNES CASPARVS PAPPVS
Lindauensis, earum Author.

Argentorati, Excudebat Antonius Bertramus.
cl. l. xciv.

4
54

